

7. Credit to the non-financial sector: Bank for International Settlements Statistics. URL: <https://www.bis.org/statistics/totcredit.htm>
8. Debt securities statistics: Bank for International Settlements Statistics. URL: <http://www.bis.org/statistics/secstats.htm>
9. Global Financial Centres after the crisis: Deutsche Bank Research, August 2010. – 12 p. URL: https://www.dbresearch.com/PROD/RPS_EN-PROD/PROD000000000463976/Global_financial_centres_after_the_crisis.PDF
10. Global Financial Stability Report. – Washington: IMF, 2003-2018. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR>
11. Global share of profits, 2017 ranking. URL: <https://www.thebankerdatabase.com/>
12. The Global Financial Centres Index (2007-2018). – City of London: Z/Yen Group. URL: <http://www.longfinance.net/programmes/financialcentrefutures/global-financial-centres-index.html>
13. The World's 100 Largest Banks. *S&P Global Market Intelligence*. April 2017. URL: <http://www.snl.com/web/client?auth=inherit#news/article?id=40223698&cdid=A-40223698-11568>
14. The World's 50 Biggest Banks (fiscal year 2007): Global Finance. URL: <https://www.gfmag.com/awards-rankings/best-banks-and-financial-rankings/the-worlds-biggest-banks-2008>
15. Top 50 Biggest Banks 2017: Global Finance. URL: <https://www.gfmag.com/world-safest-banks-2017-top-50-biggest-banks/>
16. World Federation of Exchanges. URL: <https://www.world-exchanges.org>

УДК 339.924(477:510:4)

JEL classification: B11F02O19

Герасимчук В.Г.,

доктор економ. наук, професор

ORCID ID: 0000-0001-9357-8925

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

КИТАЙ НА ШЛЯХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 2.0

CHINA ON THE WAY OF GLOBALIZATION 2.0

Важливим напрямком зовнішньоекономічної діяльності Китаю є активне стимулювання міжнародного співробітництва в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях». Ініціатива КНР виступає вагомим складовим елементом розвитку держави на шляху «Глобалізації 2.0». У статті розглядаються етапи розвитку економіки Китаю упродовж останніх трьох сторіч. Акцентується увага на формах і методах подальшого поглиблення зовнішньоторговельних зв'язків КНР. Мета роботи – сформулювати пропозиції теоретичного, методологічного і прикладного характеру щодо очікуваних вигод і можливих загроз у реалізації ініціативи КНР. Спираючись на підходи зарубіжних, в першу чергу, китайських, а також українських вчених в дослідженні даної проблематики, автор аналізує п'ятирічні результати втілення в життя ініціативи КНР. Теоретичною базою дослідження є ключові положення економічної науки, концептуальні підходи до вивчення особливостей становлення і розвитку світової системи господарювання, національних економік з урахуванням принципів циклічності. Методологія дослідження включає системний, комплексний, культурно-цивілізаційний, порівняльно-політичний і структурно-функціональний підходи, а також комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Об'єктом дослідження є процес реалізації ініціативи КНР. Предметом наукового пошуку виступають

форми і методи участі України у виконанні ряду спільних інфраструктурних проєктів. Новизна полягає в необхідності урахування історичних та економічних особливостей розвитку національних економік при визначальній ролі КНР у формуванні нового світоустрою. Основним висновком статті є те, що торгово-економічна політика КНР придбала наступальні обриси на шляху «Глобалізації 2.0» у процесі реалізації ініціативи «Один пояс, один шлях».

Ключові слова: відродження китайської нації, глобалізація 2.0, «Один пояс, один шлях», інвестиції, інфраструктура, інклюзивне зростання, інновації

An important direction of China's foreign economic activity is the active promotion of international cooperation within the framework of the "One Belt, One Way" initiative. The PRC initiative is a significant component of the country's development on the path of "Globalization 2.0". The article examines the stages of China's economic development over the last three centuries. The emphasis is on the forms and methods of further deepening of foreign trade ties of the People's Republic of China. The purpose of the work is to formulate theoretical, methodological and applied proposals regarding the expected benefits and possible threats in the realization of the PRC initiative. Based on the approaches of foreign, first of all, Chinese as well as Ukrainian scientists in the study of this problem, the author analyses the five-year results of the implementation of the PRC initiative. The theoretical basis of the research is the key provisions of the economic science, conceptual approaches to the study of the peculiarities of the formation and development of the world economic system, national economies taking into account the principles of cyclist. The research methodology includes systematic, complex, cultural-civilization, comparative-political and structural-functional approaches, as well as a complex of general scientific and special methods. The object of the study is the process of realization of the PRC initiative. The subject of scientific research is the forms and methods of Ukraine's participation in the implementation of a number of joint infrastructure projects. The novelty is the need to take into account the historical and economic peculiarities of the development of national economies in determining the role of the PRC in shaping a new world order. The main conclusion of the article is that China's trade and economic policy has become offensive in the way of "Globalization 2.0" in the process of implementing the "One Belt, One Way" initiative.

Keywords: the revival of the Chinese nation, globalization 2.0, "One belt, one way", investment, infrastructure, inclusive growth, innovation

Вступ. На шляху до відзначення "двох столітніх ювілеїв", до підвищення рівня добробуту китайського народу розвиток розглядається в КНР як найважливіше завдання управління державою [1]. До століття заснування КПК (2021р.). Китай має намір покінчити з бідністю, а до 100-річчя КНР (2049р.) завершити будівництво «модернізованої соціалістичної держави». Крім зазначених ювілеїв 2078 рік ознаменується століттям започаткування реформ Ден Сяопіна [2]. У межах досягнення зазначених цілей особлива увага приділяється моделі міжнародного співробітництва "Один пояс, один шлях" («ОПОШ») в рамках парадигми «Глобалізація 2.0».

Дослідженню різнобічних питань, пов'язаних з реалізацією вказаних завдань, присвячена достатня кількість публікацій, як китайських вчених, так і представників наукової сфери інших країн, у тому числі України. Відзначимо лише імена найбільш відомих дослідників даної проблематики: Юань Сінътао, О.М. Бутаков та О.Є. Тизенгаузен, В.О. Кіктенко, А.І. Кобзев, Л.С. Переломов, П.С. Попов, К.Л. Сироєжкін, М.Л.Тітаренко.

Інформаційною базою дослідження стали матеріали ООН, МВФ, СБ, ЦРУ; дані МЕРТ, НБУ, Держстату України, КНР. Використовувалися також матеріали, викладені у монографіях, на конференціях і форумах; результати

наукових досліджень, опублікованих в періодичних і спеціальних виданнях; ресурси глобальної інформаційної мережі Internet.

Незважаючи на актуальність постановки самої ініціативи з боку китайського керівництва, багато її аспектів залишаються нерозкритими. Особливої уваги заслуговує дослідження періоду між піком лідерства Китаю у світовій системі господарювання напередодні «опіумних війн» (1820р.) і прогнозованим лідерством КНР до її 100-річного ювілею. Без аналізу подій саме на зазначеному проміжку часу важко збагнути глибину стратагемного (древньогрец. *στρατήγημα* — військова хитрість, кит. 計 палл. цзи) мислення і дій КНР щодо «китайської мрії про велике відродження китайської нації».

Постановка завдання. Мета роботи – сформулювати пропозиції теоретичного, методологічного і прикладного характеру щодо очікуваних вигод і можливих загроз за участю багатьох країн, включаючи Україну, в реалізації проектів «Один пояс, один шлях» в рамках парадигми «Глобалізація 2.0» з огляду ключових положень концепцій геополітики, геоekonomіки та циклічного розвитку економічних систем.

Для реалізації поставленої мети визначена необхідність вирішення наступних завдань:

- з'ясувати першопричини постановки питання **щодо** «китайської мрії про велике відродження китайської нації»;
- дослідити тенденції становлення та модернізації економіки КНР з використанням традиційних цінностей конфуціанства ;
- розкрити складові проголошеної «основної стратегії відстоювання і розвитку соціалізму з китайською специфікою в нову епоху», побудованої на принципах інклюзивності;
- дати оцінку підходам до формування та реалізації стратегії соціально-економічного і геополітичного зростання КНР до 2049р. з урахуванням процесів, що відбуваються на шляху «Глобалізації 2.0»;
- проаналізувати передумови висунення ініціативи Китаю «ОПОШ» та підвести підсумки п'ятирічного (2013-2018рр.) досвіду втілення у життя даного мегапроекту, включаючи участь у ньому України.

Об'єктом дослідження є закономірності модернізації економіки КНР як прогресуючого лідера здійснюваних змін у світовій економіці з позицій циклічності розвитку економічних систем. *Предмет* дослідження полягає у вдосконаленні концептуальних підходів до питань стратегії і тактики реалізації ініціативи «ОПОШ» на шляху «Глобалізації 2.0».

Методологія. Теоретичною базою дослідження є ключові положення економічної науки, концептуальні підходи до вивчення особливостей становлення і розвитку світової системи господарювання, національних економік з урахуванням принципів циклічності. Методологія дослідження включає в себе системний, комплексний, порівняльно-політичний і структурно-функціональний підходи, а також комплекс загальнонаукових методів, методів емпіричного та теоретичного наукового пізнання, а також

спеціальних методів, обумовлених сутністю об'єкта та предмета дослідження.

Результати дослідження. *Периопричини «китайської мрії про велике відродження китайської нації».* Економіка Китаю на початку ХІХ ст. за своєю часткою у світовому валовому продукті за паритетом купівельної спроможності у 1,4 рази переважала у сукупності потенціал усіх країн Західної Європи, у 2,1 рази – Індії, у 6,1 рази – Росії, у 10 раз – Японії, нарешті, у 18,3 рази – США (табл. 1).

Таблиця 1 - Частки країн і груп держав у світовому валовому продукті (за паритетом купівельної спроможності, %)

Регіони і країни	1820	1950	2000	2010	2020	2030
Південь	70,3	39,5	43,0	52,4	60,5	66,9
Країни, що розвиваються, Азії	56,5	15,3	29,2	40,9	49,1	58,2
Китай	33,0	4,6	11,8	20,7	28,9	33,4
Індія	16,1	4,2	5,2	8,0	12,2	18,6
Росія	5,4	9,6	2,1	2,4	2,7	3,0
Бразилія	0,4	1,7	2,7	2,6	3,6	5,1
Північ	29,7	60,5	57,0	47,6	39,5	33,1
США	1,8	27,3	21,9	18,4	16,7	15,1
ЄС	23,3	27,1	21,5	18,1	15,7	13,1
Японія	3,0	3,0	7,2	5,4	4,4	3,3
Китай/США	18,3	0,2	0,5	1,1	1,7	2,2

Джерело: складено автором за [3]

Якщо частка Китаю у світовій економіці у 1820р. складала 33,0%, то в 1913р. даний показник знизився до 8,8%, а в 1950-1973рр. – до 4,6% [4, с. 5]. З вершин свого цивілізаційного розвитку держава скочується у провалля опіумних війн, а далі у період, коли Китай «страждав від внутрішніх негараздів і зовнішньої агресії, переживав тяжкі часи, а китайський народ жив у муках через нескінченність військових заколотів, роздробленість країни і нестерпність лих» [1].

Китайці завжди вважали свою державу Середнім царством, Піднебесною. Представники династії Цін досить зверхньо ставилися до іноземців, у т.ч. до представників верхніх ешелонів влади зарубіжних держав. Цінська імперія характеризувалася традиційними конфуціанськими підходами до комерційної діяльності. Придбання товарів «білих варварів» суперечило офіційній державній ідеології. Китай не сприймав ні духовні, ні комерційні цінності європейців.

Економіка Китаю була самодостатньою у виробництві усього необхідного для населення. Товари Піднебесної заповнили ринки багатьох країн. Йдеться, насамперед, про шовк, вироби із порцеляни, предмети мистецтва, інші екзотичні товари і, безумовно, знаменитий китайський чай. У зовнішній торгівлі Китай дотримувався доктрини протекціонізму. Уряд династії Цін вимагав за чай та інші товари тільки срібло. Такий підхід

китайської сторони спричиняв значний відтік дорогоцінного металу з казни європейських країн.

Великобританії, як провідній морській і торговій державі того часу, не до вподоби була політика династії Цін (1644-1911рр.). Переговори з китайською стороною не давали ніякого ефекту. Великобританія особливо після загарбання Індії намагалася проникнути на внутрішній ринок Цінської імперії, застосовуючи при цьому усі відомі «методи» завоювання чужих територій. Чиновники і купці «Туманного Альбіону» прагнули знайти товар, який міг би «зацікавити» китайського споживача і, найголовніше, змінити торговий баланс з Китаєм на свою користь. І таким товар став ... опіум.

Його ввезення до Китаю британцями розпочалося ще в XVIII ст. Якщо 1729 р. в Китай ввозилося близько 13 т опіуму, до 1767р. його обсяг досяг 64 т, то у 1798р. ця цифра сягнула 115 т. Лише за період 1809-1839 рр. ввезення опіуму виросло майже у 10 разів, що призвело до виснаження китайської скарбниці [5]. На опіум припадала 1/7 частина доходів британської колоніальної адміністрації в Індії.

Історія торгівлі опіумом Великобританії в Китаї тривала упродовж 150-років. В результаті країну охопила наркотична епідемія, що за своїми масштабами стала небаченою у світовій історії. Аморальність торгівлі опіумом визнавалася не тільки китайською стороною, але і в Лондоні.

Коли ж вилучені у британських купців понад мільйон тон опіуму п'ятсот китайців протягом 22 днів змішували з сіллю і лимонним соком, а тоді змивали в море, «цивілізована» британська сторона сприйняла таке рішення як «нецивілізовану поведінку». Вона начебто суперечить правилам вільної торгівлі. На захист британських інтересів з Індії до Китаю була направлена військова експедиція з 42 кораблів. Почалася Перша опіумна війна.

Епоха так званих «опіумних війн» в Китаї складається з трьох епізодів: першої військової експедиції англійців в Китай (1840-1842рр.), повстання тайпінів (1851-1864рр.), інтервенції Англії і Франції в Китай за підтримки США (1856-1860рр.). Війська Піднебесної імперії вперше в тисячолітній історії зіткнулися з регулярною європейською армією. В результаті нерівних сил у військовому протистоянні Китай перетворився на напівколонію. В одній із передовиць лондонської газети «Дейлі телеграф» було написано: «Так чи інакше, потрібно діяти терором, ніяких поблажок! Китайців слід провчити і змусити цінувати англійців, які вище їх і які повинні стати їх володарями» [5].

В результаті військових дій китайська сторона вимушена була підписати низку угод на кабальних умовах: виплатити Великобританії контрибуцію; передати в оренду Гонконг; відкрити порти для міжнародної торгівлі; надати свободу плавання іноземних суден у китайських територіальних водах; погодитися на участь іноземних держав в регулюванні китайських митних тарифів; відкрити доступ християнським місіонерам; дозволити вивезення китайців (кулі) в якості робочої сили до інших колоній і т.д.

Як зазначають О. М. Бутаков та О.Є. Тизенгаузен: «Деградація економіки і державних інститутів, деморалізація, втрата трудової культури і підрив здоров'я великої частини населення, в тому числі вищих його верств, серйозний психологічний удар в національному масштабі, загроза втрати національної ідентичності – це лише неповний список наслідків «опіумних війн» для Піднебесної імперії» [6].

Тенденції становлення та модернізації економіки КНР. З утворенням КНР відкрилася нова епоха відродження країни. Умовно цей період можна розділити на три етапи: 1949-1957рр. (орієнтація на досвід і підтримку з боку СРСР); 1958-1978рр. (курс на власну модель економічного розвитку); 1978р. – по нинішній час (період реформ). Економічний розвиток розпочався з індустріалізації, що стало головною метою першого п'ятирічного плану (1953-1957рр.). На початку другого етапу (1958р.) прийнято програму «трьох червоних прапорів» (нової генеральної лінії, «великого стрибка» і народних комун), невиконання якої призвело до різкого падіння виробництва в сільськогосподарському та промисловому секторі, голоду. У 1964р. оголошено про виконання завдання врегулювання економіки і висунута програма «чотирьох модернізацій», що стосувалася прискореного розвитку сільського господарства, промисловості, оборони, а також науки і техніки.

Поворотним моментом в історії країни став III пленум ЦК КПК XI-го скликання (18-22.12.1978р.). Ден Сяопін, як головний ідеолог нової політики «реформ і відкритості», закликав всіляко сприяти приведенню виробничих відносин у відповідність із завданнями розвитку продуктивних сил, здійснення економічної модернізації, впровадження ринкових механізмів.

Серед головних змін в китайській економіці за минулі роки можна відзначити наступні. По-перше, помітно зросла економічна і сукупна міць країни. Якщо в 1952р. ВВП Китаю склав 67,9 млрд. юанів, то в 2017-му - понад 82,7 трлн. Досить високими темпами здійснюється економічний розвиток країни (рис. 1). Упродовж 1989-2018рр. середньорічний приріст китайської економіки становив 9,6%.

По-друге, дефіцит на ринку товарів і послуг перетворився в достаток. За обсягами поставок основних видів промислової і сільськогосподарської продукції Китай зайняв лідируючі позиції в світі. У початковий період проголошення КНР був аграрною країною.

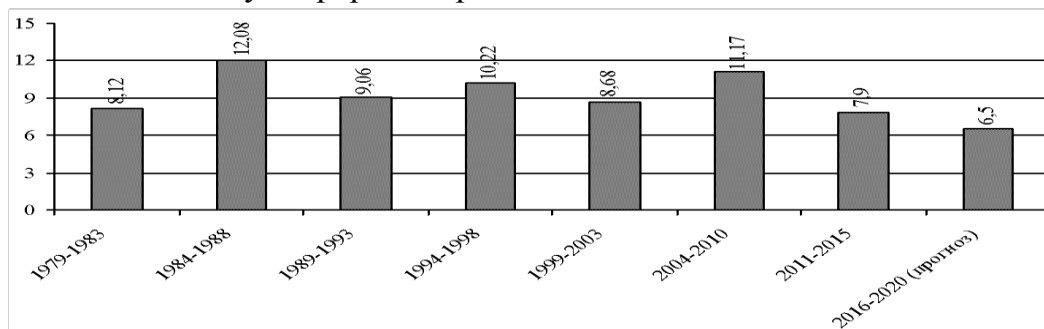


Рисунок 1 – Динаміка ВВП Китаю у період 1979-2020 рр., %.

Джерело: складено автором за [7]

У 1952р. додана вартість сільського господарства склала 51% від ВВП, а в 2016 р. – 8,9%, частка промисловості знизилася до 39,5%, індустрії послуг зросла до 51,6% (рис.2).

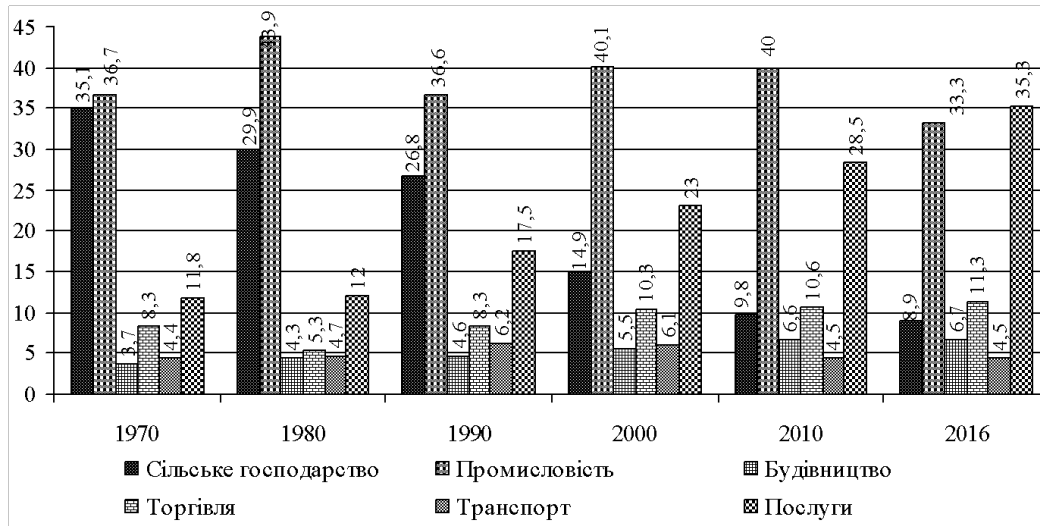


Рисунок 2 – Структура економіки Китаю у період 1970-2016 рр., %.

Джерело: складено автором за [7]

По-третє, змінилася структура власності. По-четверте, зазнала змін інфраструктура і базові галузі виробництва. По-п'яте, у зовнішній економіці здійснено поворот до всебічної відкритості. За масштабами зовнішньої торгівлі і використання іноземних інвестицій Китай вийшов на передові місця у світі. Загальний обсяг зовнішнього товарообігу в 2017р. перевищив \$ 4 трлн. По-шосте, населення КНР переходить від бідності до середнього достатку і просувається до всебічної середньої заможності. Середньодушові доходи підвищилися з менш ніж 100 юанів у 1949р. до 15781 юаня в 2008р. і до 25974 юаня (\$ 4033) в 2017р. По-сьоме, стрімкий розвиток в Китаї отримали освіта, наука і техніка. По-восьме, відбулися докорінні зміни в галузі охорони здоров'я, спорту, охорони навколишнього середовища та інших сферах, зміцнюється гармонійність економічного і соціального розвитку [8].

Орієнтир 100-річного «марафону» КНР: наздогнати і перегнати Америку з використанням принципів інклюзивності. Керівництво Китаю при формулюванні завдань побудови соціалізму з китайською специфікою не прагне до їх абсолютної конкретизації. Для цього вироблено відповідний механізм з використанням п'ятирічних планів. Місією розвитку держави є «велике відродження китайської нації». Йдеться про повернення до тих передових позицій на світовій арені, на яких Китай знаходився в кінці XVIII - початку XIX століття. Зрозуміло, що мова йде про реалізацію гасла «Наздогнати і перегнати Америку». Про довгострокових наміри Китаю і загрози по відношенню до США викладає в своїй книзі про Китай М. Пілсбері, колишній співробітник ЦРУ і Пентагону [9].

Особлива увага керівництвом КНР приділяється питанням інклюзивного розвитку з дотриманням наступних принципів: економічне зростання, рівність, сталий розвиток і стабільний розвиток. До них додаються: демократія і законність, рівність і справедливість, довіра, співіснування людини і природи. За Індексом інклюзивного розвитку Китай серед групи 78 країн, що розвиваються, в 2018 р. зайняв 26-е місце, Україна – 49-е.

За підсумками XIII-ї п'ятирічки громадяни КНР повинні вийти на рівень "сяокан шекуей", тобто "суспільства малого благополуччя". Середньодушовий дохід населення КНР складе близько \$ 10 тис. порівняно з \$ 8,8 тис. в 2017 р. До 100-річчя утворення КПК (2021р.) має бути виконане перше з двох "100-річних завдань" програми "Китайська мрія" – побудова суспільства середньої заможності, викорінення бідності та відсталості [1].

Нижньою допустимою межею у темпах розвитку економіки повинен бути рівень 6,5% в рік. Уповільнення темпів зростання пояснюється неефективністю діяльності багатьох державних підприємств, змінами в структурі економіки, зниженням інвестиційної активності, надмірним зростанням іпотечного кредитування, ослабленням зовнішнього попиту і посиленням монетарної політики, подорожчанням вартості праці, санкцій з боку США.

До 2035р. Китай повинен піднятися до рівня країн-лідерів «інноваційного типу»; буде завершено створення правової держави; скоротиться розрив у рівні доходів; планується ліквідувати затяжну екологічну кризу. У рік "соціалістичної модернізації" показник ВВП на душу населення повинен скласти \$ 20 тис. порівняно з \$ 8,8 тис. в 2017р. Саме через такий невисокий показник ВВП Китаю ще не вдалося досягти якості життя розвинених країн. На думку експертів, до 2027р. Китай і США можуть помінятися місцями в списку найбільших економік світу. Передбачається також, що до позицій КНР цілком може наблизитися економіка Індії, оскільки темпи її зростання будуть значно випереджати темпи Китаю.

До 100-річного ювілею (2049р.) Китай за сукупною національною могутністю та міжнародним впливом планує перетворитися на могутню світову державу. За словами Сі Цзіньпіна, на захмарні темпи зростання китайської економіки не слід розраховувати, оскільки країна переходить «від високих темпів зростання до якісного розвитку». Підкреслено намір і надалі поглиблювати співпрацю з зарубіжними партнерами, гарантувати права іноземного капіталу на внутрішньому ринку. Особливий наголос при цьому робиться на реалізацію ініціативи «Один пояс, один шлях».

Ініціатива «Один пояс, один шлях» як орієнтир на «Глобалізацію 2.0». Сучасну історію КНР можна розглядати з позицій циклічності. Кожен із циклів орієнтовно триває близько 30 років. Перший з них (1949-1976рр.) пов'язаний з ім'ям Мао Цзедуна, другий – з реформами Ден Сяопіна (1978-2010рр.), на третій цикл (2010-2035рр.) цілком може претендувати Сі Цзіньпін. До його заслуг, без сумніву, належить і ініціатива "ОПОП". Її реалізація спрямована, насамперед, на розвиток більш відсталих західних і

південних регіонів країни. Одне із завдань ініціативи криється в старій китайській мудрості: "Багаті сусіди – мирні кордони". Відродження Великого шовкового шляху являє собою не що інше, як геополітичний і геоекономічний план побудови багатополярного світу на основі відкритого, всеосяжного і взаємовигідного міжнародного співробітництва. Іншими словами, це не що інше, як «Глобалізація 2.0».

У 2018р. підбивалися підсумки 5 років ініціативи. Нею охоплено близько 60% населення планети, що виробляє 1/3 глобального ВВП. Угоди про участь в ній підписали понад 100 країн і міжнародних організацій. Обсяг товарообігу між країнами склав \$ 5 трлн. КНР інвестувала в країни-учасниці ініціативи понад \$ 70 млрд., створено понад 200 тис. робочих місць. 50 китайських державних компаній реалізують в рамках ініціативи близько 1700 проектів.

У 2013р. до ініціативи «ОПОП» приєдналася Україна. КНР завжди розглядала Україну, як важливого стратегічного партнера, про що свідчить зростаюча динаміка товарообігу між країнами (табл. 2). Китай готовий брати участь в проектах з прокладання через територію України маршрутів залізничного сполучення китайських міст з країнами Європи. Україна зацікавлена у відкритті Транскаспійського маршруту. Сторони мають хороші перспективи співпраці у багатьох сферах промисловості, а також торгівлі, АПК. Намічена реалізація спільних проектів на суму \$ 7 млрд. [10; 11].

Таблиця 2 – Структура торгівлі товарами між Україною та Китаєм, \$ млн.

Роки	2002	2005	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Товаро-обіг	959,7	2521,6	5980,7	10137,4	8085,1	6170,1	6520,2	7686,5
Експорт	700,0	711,2	1315,5	2691,2	2674,1	2399,1	1832,5	2039,4
Імпорт	259,7	1810,4	4665,2	7446,2	5411,0	3771,0	4687,7	5647,1
Сальдо	440,3	-1099,2	-3349,7	-4750,0	-2736,9	-1371,9	-2855,2	-3607,7

Джерело: складено автором за даними Держстату України

Результатом співпраці стане включення України до ланцюжка виробництва товарів з високою доданою вартістю. У свою чергу, такий підхід дозволив би відкрити нові ринки збуту і розширити доступ для українських товарів на ринок КНР, а також інших країн Південно-Східної Азії (АСЕАН).

Ініціатива КНР має як позитивну, так і проблемну сторону. Позитивний результат бачиться в отриманні синергетичного ефекту. Що стосується ризиків для ініціаторів і учасників мегапроекту, то зазначимо лише деякі з них, солідаризуючись з думками К.Л. Сироежкіна [12]. По-перше, через виділених Китаєм кредитів країнам-учасницям ОПОП вони потрапляють у відповідну залежність, оскільки запозичені кошти треба повертати (орендою землі, портами, зустрічними закупівлями і т.п.). По-друге, підписані угоди з діючими структурами влади і бізнесу не завжди повною мірою відповідають національним інтересам. Багато домовленостей не пройшли маркетингові

дослідження, обмежуючись найчастіше суто рекламними заходами. передпроектну стадію перевірки. По-третє, актуальною проблемою залишається наявність корупційних схем особливо при виконанні великих проектів. По-четверте, через масштабність проектів, залучених ресурсів, територій тощо не завжди прораховується економічна, соціальна та екологічна ефективність намірів. Нарешті, по-п'яте, не можна не враховувати геополітичний фактор, вплив світових фінансових криз, наміри перегляду правил зовнішньої торгівлі в рамках СОТ, введення санкцій, «брязкання зброєю» і т.п.

Висновки. П'ятитисячолітня історія Китаю засвідчує, що успішною може бути країна за умови взаємозв'язку та взаємовпливу наступних елементів у їх послідовності: славні традиції – класична освіта – розвинена наука – інноваційна індустрія – ефективна економіка – якість життя – сталий розвиток. Для розкриття глибинних причин успіху та невдач розвитку Китаю, автор здійснює аналітичний екскурс в історію, який охоплює надтривалий економічний цикл з початку ХІХст. (1820р.) до 2078р. Йдеться про проміжок часу, коли Китай займав і займатиме за прогнозами лідируюче місце у світовій системі господарювання. Досліджуються особливості функціонування китайської економіки на принципах циклічності, пов'язаних з такими історичними лідерами КНР, як Мао Цзедун, Ден Сяопін та Сі Цзиньпін. Аналізуються успіхи та проблеми у процесі реалізації ініціативи КНР «Один пояс, один шлях» та місце у ній України. Дана ініціатива розглядається з позицій розвитку Китаю на шляху «Глобалізації 2.0», до здійснення мрії про «велике відродження китайської нації».

Література:

1. Полный текст доклада, с которым выступил Си Цзиньпин на 19-м съезде КПК. URL: http://russian.news.cn/2017-11/03/c_136726299.htm (дата обращения: 24.09.2018).
2. Дэн Сяопин. Строительство социализма с китайской спецификой. М.: Наука, 1997. 364 с.
3. Ху Аньган, Янь Луиун, Вей Син. 2030 Чжунго майсян гунтун фууй [Китай 2030 - до загальної заможності]. Пекін. Чжунго женьмін дасюе чубанише, 2011. С. 30.
4. Ковалев М.М., Ван Син. Китай в XXI веке – мировая инновационная держава: монография. Минск: Изд. центр БГУ, 2017. 239с.
5. Alain Le Pichon. China Trade and Empire: Jardine, Matheson & Co. and the Origins of British Rule in Hong Kong, 1827-1843. Oxford University Press, 2006. P. 19.
6. Бутаков А., Тизенгаузен А. Опиумные войны. Обзор войн европейцев против Китая в 1840-1842, 1856-1858, 1859 и 1860 годах. М.: АСТ, 2002. 400 с.
7. Кушнир И. Экономика Китая, 1970-2016. URL: <http://be5.biz/makro-ekonomika/profile/cn.html> (дата обращения: 28.09.2018).
8. О восьми главных изменениях в китайской экономике за 60 лет. URL: <https://24.kg/archive/ru/bigtiraj/62500-o-vosmi-glavnyx-izmeneniyax-v-kitajskoj.html/> (дата обращения: 01.10.2018).
9. Michael Pillsbury. The Hundred-Year Marathon: China's Secret Strategy to Replace America as the Global Superpower. New York: St. Martin's Griffin, 2015. 352 p.
10. Кіктенко В. О. Україна в проєкті «Один пояс, один шлях»: регіональний та глобальний вимір. *Україна–Китай*. 2018. № 13. С. 112-114.

11. Пятилетнее путешествие Пояса и Пути. URL: <https://nv.ua/world/countries/pjatiletnee-puteshestvie-rojasa-i-puti-2496956.html> (дата обращения: 25.11.2018).

12. Сыроежкин К. Л. Охота на "тигров": почему и как в Китае борются с коррупцией: монография. Астана: КИСИ при Президенте Республики Казахстан, 2016. 388 с.

UDC 336.74

JEL Classification: E 58

Goliuk V.Y.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

ORCID ID: 0000-0002-8050-4158

National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

RELATIONSHIP BETWEEN FEDERAL FUNDS RATE AND ECB MAIN REFINANCING OPERATIONS RATE DYNAMICS

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДИНАМІКИ СТАВКИ ФЕДЕРАЛЬНИХ ФОНДІВ ТА СТАВКИ ОСНОВНИХ ОПЕРАЦІЙ РЕФІНАНСУВАННЯ ЄЦБ

The aim of the paper is to study the relationship between interest rate policy of the Federal Reserve Board and correspondent macroeconomic policy of European Central Bank. Study is performed to analyse level of relationship of federal funds rate and ECB main refinancing operations rate and their causality. This study contributes to the statement concerning the impact made by monetary policy of The Federal Reserve Board on the interest rate decisions of other central banks. In the paper main monetary tools used by the Federal Reserve Board are analysed. Basic interest rates set or targeted by the Fed, both lending and deposit, are studied. Main monetary tools of European Central Bank are researched. Key interest rates, used by ECB to implement economic policy within the Euro area are stated. Federal funds rate and ECB main refinancing operations rate are the key interest rates of the United States of America and European Union correspondently. These rates signal the stance of monetary policy, affect investment decisions, and have considerable impact on financial markets. In the study the Pearson's correlation test has been used to analyze the relationship between federal funds rate and ECB main refinancing operations rate. Granger causality test has been used to study causation in the association. Correlation analysis has revealed substantial relationship between federal funds rate and ECB main refinancing operations rate. The association of these interest rates is positive. Leading role of federal funds rate has been verified with Granger causality test. Granger causality test for the period 1999-2018 has revealed that federal funds rate causes ECB main refinancing rate. The research has shown that the strongest impact has been observed in 2 and 3-year lag studies. The findings of this research are consistent with the previous studies (M. Mandler, A. Belke et al).

Keywords: interest rate policy, federal funds rate, the Fed, main refinancing rate, ECB, correlation, causality.

Мета статті полягає у дослідженні взаємозв'язку відсоткової політики Ради керуючих ФРС та відповідної макроекономічної політики Європейського центрального банку. Дослідження проводилося для аналізу ступеню взаємозв'язку ставки федеральних фондів та ставки основних операцій рефінансування ЄЦБ, а також їх причинно-наслідкових зв'язків. Це дослідження підтверджує твердження щодо впливу монетарної